

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความมั่นคงของชาติ ซึ่งประกอบด้วยความมั่นคงทางด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคมจิตวิทยา และการทหาร โดยเฉพาะความมั่นคงทางด้านการทหาร นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งนี้เพราะว่าเรามีกำลังทหารไว้เพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกราช อธิปไตยบูรณภาพแห่งดินแดน รวมทั้งปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศชาติ หากประเทศใดขาดความมั่นคงทางด้านการทหารแล้วนับว่าอ่อนแอและเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อเอกราชและอธิปไตยของชาติ อย่างไรก็ตาม ความมั่นคงของชาติก็จะต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งสี่ด้าน

ในส่วนของการกองทัพบก ได้มีหน่วยงานหรือสายงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินการด้านการเตรียมพล การระดมพล และการเกณฑ์พลเมืองอุดหนุนราชการทหารตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 เรียกว่า "สัสดี" ในระดับกองทัพบก มีผู้อำนวยการกองการสัสดีกรมกำลังสำรองทหารบกเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบควบคุมทางวิทยาการในสายงานสัสดีในระดับกองทัพบกมีสัสดีกองทัพบกเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบควบคุมทางวิทยาการในสายงานสัสดีในระดับมณฑลทหารบกก็มีหัวหน้าฝ่ายสรรพกำลังเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ควบคุมทางวิทยาการ ในสายงานสัสดี และในระดับจังหวัด/อำเภอ/กิ่งอำเภอ ก็มีสัสดีจังหวัด สัสดีอำเภอ และสัสดีกิ่งอำเภอเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ควบคุมทางวิทยาการ ในสายงานสัสดีภายในพื้นที่รับผิดชอบ

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหารในสายงานสัสดีซึ่งต้องปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนเป็นจำนวนมาก บางครั้งต้องเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในถิ่นทุรกันดาร และห่างไกลจากผู้บังคับบัญชา ขวัญกำลังใจความซื่อสัตย์สุจริต และความมีอุดมการณ์อันมั่นคง จะเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน โดยเฉพาะขวัญกำลังใจ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานอย่างยิ่ง ถ้าขวัญกำลังใจดีผลการปฏิบัติงานย่อมมีประสิทธิภาพด้วย การจัดให้คนหรือผู้ร่วมงานมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดี ย่อมเป็นผลสำคัญอันหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ และการประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เสถียร, 2519) เนื่องจากบุคลากรเป็นสิ่งที่มิชีวิตจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิด มีอารมณ์ มีพฤติกรรมที่จะต้องสนองการกระทำของเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชาถ้าคนสองคนทำงานในสิ่งเดียวกัน ในสภาพการณ์เวลาและสภาพแวดล้อมเดียวกัน อาจประสบผล

ล่าเร็วหรือล้มเหลวต่างกันได้เพราะความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานต่างานั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกันแต่ที่สำคัญมากอันหนึ่งก็คือขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานนั่นเองซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพของการทำงาน

ในฐานะที่ผู้วิจัยรับราชการทหาร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้บังคับศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 23 รับผิดชอบในการผลิตกำลังสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหาร และเคยไปปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ เมื่อปี พ.ศ. 2535 และยังไม่เคยมีผู้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มาก่อน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง " ขวัญกำลังใจของทหารสายงานสวัสดิการกับความรับผิดชอบของ มณฑลทหารบกที่ 23 " ทั้งนี้ โดยมุ่งหวังว่าจะสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นสิ่งชี้แนะสำหรับผู้บังคับบัญชาในการพัฒนาขวัญกำลังใจของกำลังพลให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพขวัญกำลังใจของทหารในสายงานสวัสดิการกับความรับผิดชอบของ มณฑลทหารบกที่ 23 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพขวัญกำลังใจของทหารในสายงานสวัสดิการทั้งนายทหารสัญญาบัตรและนายทหารประทวน

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพขวัญกำลังใจของทหารในสายงานสวัสดิการของกลุ่มนายทหารสัญญาบัตรและกลุ่มนายทหารประทวน จำแนกตามอายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสายงานสวัสดิการ ระดับหน่วยที่ปฏิบัติงาน รายได้และสวัสดิการวุฒิทางการศึกษา

1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของทหารในสายงานสวัสดิการ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่เจ้าหน้าที่ทหารที่ทำงานในสายงานสวัสดิการซึ่งปฏิบัติงานในสายงานสวัสดิการมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี และอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ มณฑลทหารบกที่ 23 เท่านั้น ซึ่งได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3.2 ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับความพอใจจากสภาพที่เกี่ยวข้องกับขวัญกำลังใจของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ของเจ้าหน้าที่ทหารในสายงานสัสติภายใต้ความรับผิดชอบของมณฑลทหารบกที่ 23 รวม 7 ด้าน คือ

- (1) สภาพการปฏิบัติงาน
- (2) รายได้และสวัสดิการ
- (3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
- (4) สถานภาพทางสังคม
- (5) ความมั่นคงและโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน
- (6) ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน
- (7) การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับขวัญกำลังใจของทหารในสายงานสัสติภายใต้ความรับผิดชอบของ มณฑลทหารบกที่ 23

1.4 ขอบเขตของเบื้องต้น

การแสดงระดับความคิดเห็นในการสอบถามเพื่อวัดขวัญกำลังใจ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญกำลังใจของกลุ่มตัวอย่าง ถือว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนในสภาพปัจจุบัน

1.5 นิยามศัพท์

"มณฑลทหารบกที่ 23" หมายถึง หน่วยทหารส่วนภูมิภาค ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดเลย และมีภารกิจ (อจย. หมายเลข 51-201 (5 ส.ค.31)) ดังต่อไปนี้

- 1) บังคับบัญชาจังหวัดทหารบก และกำลังพลประจำถิ่นของกองทัพบก ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด
- 2) รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ รวมทั้งการศาลทหาร การคดี และการเรือนจำ
- 3) ดำเนินการระดมสรรพกำลังในเขตพื้นที่

4) สนับสนุนหน่วยทหารที่อยู่ในเขตพื้นที่

5) ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จเพื่อรักษา

ความสงบภายในและการป้องกันประเทศ

✓ **"ขวัญกำลังใจ"** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือสภาพจิตใจ
ลักษณะท่าทีของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในหน่วยงาน เช่น
ลักษณะของงานที่ทำ สภาพของการปฏิบัติงาน กลุ่มหรือเพื่อนร่วมงาน ความมั่นใจ
ในการปฏิบัติงาน และความประสงค์ต่อผลสำเร็จของงานร่วมกัน

"ทหารสายงานสัสดี" หมายถึง ทหารที่ทำหน้าที่ในสายงานสัสดี
ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมทหารกองเกิน ทหารกองหนุน การเรียกเกณฑ์ทหาร
กองเกินเข้ากองประจำการ และเตรียมพล

"ฝ่ายสรรพกำลัง มณฑลทหารบกที่ 23" หมายถึง หน่วยงาน
ที่รับผิดชอบและกำกับดูแลทางฝ่ายอำนวยการ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาย
งานสัสดี ในพื้นที่รับผิดชอบของ มณฑลทหารบกที่ 23

"นายทหารสัญญาบัตร" หมายถึง นายทหารที่ประจำการ ที่มียศ
ตั้งแต่ร้อยตรีขึ้นไป และปฏิบัติงานในสายงานสัสดีภายใต้ความรับผิดชอบของมณฑล
ทหารบกที่ 23

"นายทหารประทวน" หมายถึง นายทหารที่ประจำการ ที่มียศต่ำกว่า
ชั้นสัญญาบัตร แต่ไม่รวมถึงพลทหาร ที่ปฏิบัติงานในสายงานสัสดีภายใต้ความรับผิดชอบ
ของมณฑลทหารบกที่ 23

"ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน" หมายถึง
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ใน 12 ด้าน ได้แก่

- 1) สภาพการปฏิบัติงาน
- 2) รายได้และสวัสดิการ
- 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
- 4) ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน
- 5) ความมั่นคงและโอกาสก้าวหน้าในงาน
- 6) สถานภาพทางสังคม
- 7) การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา ความยุติธรรม ภาวะผู้นำ
- 8) ภาระหน้าที่ต่อครอบครัว เช่น จำนวนผู้อยู่ในความอุปการะ
- 9) การอยู่ห่างไกลครอบครัว
- 10) ความรู้สึกของประชาชน ที่มีต่อภาพพจน์ของทหาร ในสายงานสัสดี

- 11) สภาพที่หักอาศัย เช่น บ้านพักทางราชการ บ้านพักส่วนตัว หรือบ้านเช่า
- 12) ระดับหน่วยที่ปฏิบัติงาน เช่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือ ระดับมณฑลทหารบก

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทำให้ทราบถึงสภาพขวัญกำลังใจ ของเจ้าหน้าที่ทหารในสายงานสวัสดิการในความรับผิดชอบของ มณฑลทหารบกที่ 23
- 1.6.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ทหารในสายงานสวัสดิการในความรับผิดชอบของ มณฑลทหารบกที่ 23
- 1.6.3 เป็นข้อมูลสำหรับผู้บังคับบัญชา ที่จะนำไปปรับปรุงพัฒนาขวัญกำลังใจของกำลังพลในสายงานสวัสดิการให้ดียิ่งขึ้น